

20. YÜZYILDA YAŞADIĞIMIZ İNSANIMIZDAN

MANZARALAR

Av. Turgut İNAL (*)

I. 20. YÜZYILDA YAŞADIĞIMIZ ADALETTEN VE DEMOKRASİMİZDEN BAZI MANZARALAR:

Hukukun ve yargının yarattığı adaletsizlik ve haksızlık çok yönlü, ağır sonuçlar doğurur. Yaşanılan adaletsizlikler, hakların ve alacakların erimesinden, gaspına varan ve hatta aşan ölçülere vardığında, bilinmelidir ki, bu durumda rejim çok ağır problemlerle karşı karşıya kalır. Hak ve alacakların kaybıyla Devlet de, yurttaş da zarara uğrar. Bu kayıplar öyle noktalara varır ki çoğu kereler devlet bütçelerini katmer katmer aşar.

ÜLKEMİZİN MECLİSLERİ, HÜKÜMETLERİ VE KAMUOYU 2000 YILINDA YAPILACAK İLK İŞİN VE BİRİNCİ GÜNDEM MADDESİNİN YARGI VE HUKUK REFORMU OLDUĞUNU KEŞİNLİKLE BİLMELİDİR. Reform konusunun neleri içereceği, hangi yolun süratle izleneceği konularını şimdiye dek çok işledik, çok yazdık, çok söyledik. Biz bu yazımızda 20. yüzyılda yaşadığımız demokrasi, adalet, insan hakları, Yargı ve Hukuk Reformuna neden bu kadar süratle gitmek zorunda olduğumuzu ortaya koymaya çalışacağız.

2 Temmuz 1954 tarihinde yaşadığımız bir olayı buraya aktararak yazımıza başlamak istiyoruz: "Ben Balıkesir'de yayınlanan Ateş Gazetesi'nin mürettibi, düzelticisi, satıcısı ve yazarıydım.

(*) Balıkesir Barosu Avukatı

Elimdeki kumpasa, birer birer kurşun harfleri dolduruyor, gazete sayfasını oluşturuyor, dizilen sayfayı kınnapla bağlıyor, baskıya hazır hale getiriyorduk. Bastığımız ve sattığımız gazetede: "Şekerin kilosunun karaborsada beş liraya çıktığı" manşet halinde verilmişti. Bu haberi bağırarak, gazeteyi satıyordum. Devrin Demokrat Parti Balıkesir Merkez İlçe Başkanı bunu duymuş, karşı çıkmış, beni susturmak istemişti. Direnmem karşısında, bir polis jeepine atılarak soluğu Anafartalar Karakolunda almıştım. Bana yöneltilen suç Türk Ceza Yasasında yerini bulan "Halkı Galevana Getirmekti" O yıllarda Balıkesir şehri Başsavcısı olan 7783 sicil numaralı Mehmet Ünver olayı tahkikata almış, sonuçta takipsizlik kararı vermişti. Ancak böyle bir gazete haberi, o yıllarda töre olduğu üzere, şekerin kilosunun beş liraya çıktığının bağırılarak satılması olayı 17 yaşında masum bir lise öğrencisinin nezarete alınmasına ve sanık olmasına neden olabilmisti.

Bu olayı ve buna benzer yaşanan hukuksal olayları anlatan 40 sayfalık yazım 40 küsur yıl sonra Emil Galip Sandalcı'ya Armağan adlı bir kitapta yer almıştı. Bunun üzerine ben ve kitabı yayınlayan İnsan Hakları Vakfı Başkanı Yavuz Önen ve 9 kişilik Yönetim kurulu Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmıştık. Yargılanmamıza bu kitapta yazdığımız "Anayasa ve Yasa Çirkinlikleri ile İnsan Haklarını Koruyoruz" başlıkla yazımız neden olmuştu. Bu makalede Anayasa ve yasalar için "Çirkin" kelimesini kullanmış olmamız suç sayılmıştı.

II. T.B.M.M.'NE MEŞRU BÜYÜK MİLLET MECLİSİ Mİ DİYORUZ?

Yine bir başka yazımızda, 82 Anayasasının başlangıcında yer alan cümleleri eleştirmiş olmamız bizi sanık yapmıştı. "Türk Milletinin ayrılmaz bir parçası olarak ilan edilen Türk Silahlı Kuvvetlerinin milletin çağrısı ile gerçekleştirdiği 12 Eylül Harekatı sonucunda Türk Milletinin meşru temsilcileri olan Danışma Meclisince hazırlanıp, Milli Güvenlik Konseyince son şekli verilen ve Türk Milleti tarafından kabul ve tasvip ve doğrudan doğruya onun elivle vaz olunan bu Anayasa....." diye başlayan cümlelerdeki garabeti ortaya koymuştuk. Anayasamız Türk Silahlı Kuvvetlerini, Türk

Milletinin ayrılmaz parçası kabul ederken bu ülkenin işçileri, köylüleri, esnaf ve memurları hangi parçalarıdır, yedek parçaları mıdır, demiştik. İhtilali çağırın milletten kim olmuştur? Danışma Meclisi meşruluğundan şüphe mi etmiştir ki kendisini meşru meclis diyerek korumaya kalkmıştır. Biz şu anda T.B.M.M.ne MEŞRU T.B.M.M. diyerek mi hitap ediyoruz Milli Güvenlik Konseyine kim millet adına Anayasaya son şeklini verme hakkını vermiştir? Bu Anayasa Türk Devletine kutsal Devlet ünvanı takarken Devlet kabe mi ki kutsal olsun, yurttaş nedir diye sormuştuk? Nitekim daha sonraki yıllarda bu garabet ve kirlilik farkedilerek 23.07.1995 tarihinde yapılan bir değişiklikle bu çirkinlik kaldırılmıştı.

Örnekler vermeye devam edeceğiz. 4 Nisan 1981 tarihinde Balıkesir Barosu olarak yapacağımız bir hukuk kongresinde uygulanmak üzere, dönemin Balıkesir Sıkıyönetim Komutan Yardımcısı Tuğgeneral Rauf Küçük, Baro Başkanı olarak bizlere bir emir tebliğ ettirmişti. "Hukuk konferansında sıkıyönetim ilanı ve faaliyetleri ile ilgili konuşmalar yapılmayacak, afiş, pankart ve benzerleri asılmayacak" deniliyordu. Anılan bu toplantı ve konferansta: "ANAYASA İLE İLGİLİ KONULARA YER VERİLMEMEYECEK" deniliyordu. Bir hukuk kuruluşu olan Baronun bir hukuk konferansında Anayasa konusuna hiç değinilmeyecek emri karşısında şaşırılmış kalmıştık. Baro yapacağı bu konferansta sebze, meyve fiyatlarından mı bahsedecekti? BAROLAR ANAYASA VE YASA SORUNLARINA DEĞİNMEYECEK DE VETERİNERLER Mİ DEĞİNECEKTİ? Sıkıyönetimin bu emri, bizzat konferansta bulunan Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, Prof. Dr. Tarık Zafer Tunay'a, Prof. Dr. İsmet Sungurbey, Prof. Dr. Özer Ozankaya'ya tebliğ edilmiş, bu durumda bizim çok üzüldüğümüzü gören Prof. Dr. Tunaya bana dönerek: "Üzülme Turgut'çuğum bizde Anayasa demez Esas Teşkilat Kanunu deriz" demişti.

III. TÜRKİYE'DE KADIN TUTKUSU, ALKOL ZAAFI İLE EŞDEĞER GÖRÜLÜR

Şimdi 1989 yılında yaşadığımız bir olayı buraya aktarmak istiyoruz:

Balıkesir Valiliği, Emniyet Müdürlüğü tarihli Asayiş Şube Müdürlüğünün 23.01.1989 tarih, 732 sayılı Balıkesir C. Savcılığına yazmış olduğu bir yazıda bakın neler denilmiştir.

“İlgi: Balıkesir C. Savcılığının 17.01.1989 gün ve Hz. 1989/239 sayılı emri.

İlgi emir yazı ile hakkında T.C.K.'nun 159 ncu maddesi gereğince hakkında takibat yapılacağından bahisle durumu sorulan Balıkesir Barosuna kayıtlı Yusuf oğlu, 1937 d.lu, Av. Turgut İnal hakkında yapılan araştırmada:

Adı geçen şahsın Balıkesir ili nüfusuna kayıtlı olduğu, o tarihte 29 yıldan beri avukat olarak çalıştığı, son 10 yıldır Baro Başkanlığı yaptığı, halen bu görevi sürdürdüğü, evli, 2 çocuk babası olduğu, ALKOLE ve KADINA ZAAFININ BULUNMADIĞI, maddi durumunun iyi olduğu, yazılmıştır. Yazının altında da Asayiş Şube Müdürü Sami Soydan'ın imzası ve mühürü bulunmaktadır.”

Böyle davalarda hâlâ polis tahkikatları devam etmektedir. İnsanların kadın tutkusu, kumar tutkusu ile eşdeğer sayılarak resmi raporlara geçmektedir. Siz bu ülkede insanlarımızın kadına olan tutkusunu, alkol zaafı ile birlikte görüp, beraber düşünürseniz, rejiminizin adı ne olursa olsun, hangi reformları yaparsanız yapınız durum da hiçbir değişiklik yaratmış olamazsınız.

IV. GÜVENLİK GÖREVLİSİ ATICILIĞINDAKİ USTALIKINI İSPAT ETMİŞTİR

20 nci yüzyılın son yıllarında yargıda ve hukukta yaşadığımız manzaralardan örnekler seçerek bunları sunmaya devam etmek istiyoruz.

Diyarbakır Bölge Barosunca 1997 Mayıs ayında yayınlanan derginin ikinci sayfasında yer alan yazının bir paragrafını buraya getiriyoruz. Diyarbakır Bölge Baro Başkanının yazdığı bu yazıda bakın hangi konu yer almıştır:

..... (Daha bir senesi dolmadı, 55 yaşlarında bir köylü üzüm bağını budamak üzere, bir elinde tahra tabir edilen demirden yapılmış orğa benzeyen bir alet, diğer elinde içinde ekmeğe, salatalık ve domates bulunan bir poşetle üzüm bağına giderken, yörede nöbet tutan bir görevli "Ben köylüyü G-3 silahımla bin metreden vurabiliyim" diyor ve silahını ateşliyor. Üçüncü atışta köylü kan revan içinde devriliyor. Ekmeğe, domates vesair nevaleri kan gölü içinde kalıyor, köylü kan kaybından ölüyor. Bu olay sabahleyin burada bulunan Adalet Bakanının memleketinde meydana geliyor. Olay, Diyarbakır-Elazığ devlet yoluna 1000 metre mesafede cereyan ediyor, yazı "Güvenlik görevlisi nişancılığını ispat etmiştir diye" bitiyor. Bizim bu yazıya artık ekleyeceğimiz başka bir sözümüz yok.

Urfa'da Devlet ve İl protokolunun önünde verdiğimiz bir konferansta: Bana dün arkadaşlar anlattılar. Siverek'de öldürülen bir PKK'lı kadının kim olduğunu öğrenebilmek için kadının çıplak cesedinin bir bölümü örtülerek Devlet Hastanesi önünde tahta bir masaya yatırılıp, akşama kadar teşhir edilmiş, sahibi aranmıştır, demiş, o konferansta beni dinleyen 500 kişi arasında bulunan Vali, C. Savcısı ve Emniyet Müdürüne sormuştum. Sizlerin veya benim, eşim veya kızkardeşim böyle bir tabloyla karşılaşmış olsaydı; tavrımız ne olurdu? Yahut Şişli'de, Nişantaşı'nda, Kızılay'da veya Çankaya'da, Karşıyaka'da yahut Alsancak'da sahipsiz cesetlerin, PKK'lı da olsalar sahipleri böyle mi aranıyor, buna hakkımız var mı? Bu ülkenin hukuku, yargısı buna ne diyecektir?

V. KAN KANSERLİ ÖĞRENCİYİ BIRAKIYOR, ÜZERİNDE ZİMMETLİ KİŞİLİK ELBİSESİNİ İSTİYORUZ

Örnekleri sunmaya devam etmek istiyorum.

Nazilli'de Polis Okulu öğrencisi olan Zeybek oğlu, 1969 d.lu, Hasan Erdem'e, İzmir Tıp Fakültesi Hastanesi profesörler ekibince kan kanseri olduğuna dair raporlar verilmişti. Bunun üzerine Polis Okulu Yönetimi öğrencisi Hasan Erdem'i okuldan uzaklaştırmaya karar vermiş, bu okulun 1. Sınıf Emniyet Müdürü olan Okul Müdürü Fikret Sarısözen Edremit Kaymakamlığına yazmış oldu-

ğu 16 Eylül 1993 tarihli 718 sayılı yazısında: "Öğrencinin üzerinde bulunan zimmetli bir adet valiz, bir takım kışlık elbise, bir adet polis kemerinin alınarak Müdürlüğümüze gönderilmesi rica olunur denilmiştir. AKUT MYELOBLASTİK LÖSEMİ (M2) KAN KANSERİ OLAN ÖĞRENCİYİ BİR YANA BIRAKIYORUZ, ÜZERİNDE BULUNAN VALİZİNİ, KEMERİNİ VE KIŞLIK ELBİSESİNİ İSTİYORUZ. BUNLARI DA YASALAR ADINA, HUKUK ADINA, DEMOKRASİ ADINA YAPIYORUZ.

Yurttaşı protokol da en sona bırakıyoruz ve verdiğimiz değeri mahkeme kararları ile açıklamak isteriz.

Manisa'da Ağır Cezada yargılanan öğrenci sanıklardan Mahir Gökdaş ve arkadaşlarının 9,5 ay haksız tutuklanmaları karşısında, Devleti mahkemelerimiz kararı ile 165.000.000.-TL tazminata mahkum ediyoruz ve bunu da fazla bularak 150.000.000.-TL'ya indiriyoruz. İnsanımıza hapiste yattığı her ayın karşılığında verdiğimiz tazminat, biçtiğimiz değer 15-16 milyon lira oluyor.

Açıkta etiketsiz helva satmanın cezası insan satmaktan daha ağırdır.

VI. İSVİÇRE'DE DENİZ TİCARET BAKANLIĞI MI VAR?

Yazımızı son bir olayla bitirmek istiyoruz.

İsviçre'ye giden diplomatik Türk heyetine, kendilerini karşılayan İsviçre heyeti takdim edilir. Bu heyet içersinde İsviçre Deniz Ticaret Bakanı da vardır. Türk heyeti Başkanı şaşırır ve "Ekse-lans, İsviçre'de deniz var mı ki Deniz Ticaret Bakanlığı bulunmuş olsun?" Sorusunu yöneltir... İsviçre heyet Başkanı bunun karşısında Türk heyet başkanına dönerek: "Biz zat-ı Devletlerine, Türkiye'de Adalet Bakanlığı niye var diyor muyuz?" der.

İşte bu olaylarla Devlet bey haline getirilmiştir. Bu ülkede şimdiye dek sivil bir Anayasa yapılmamıştır. Hukukumuz eskimiş, yargımız hantallaşmış, Yargı Meclise ve Hükümete muhtaç bırakılmıştır.

Yasaklarımız ve cezalarımızla dünyada birinci olmuş; Yargıyı görevleri açısından öyle bölmüş, parçalamışız ki hangi dava hangi mahkemede görülür konusunda hukukçularımız bile yıllardır altından kalkamamakta, hangi yasanın yürürlükte olduğu bilinmemekte, dilini ve içeriğini anlayamadıkları yasalara yabancı dile bakar gibi bakmaktadırlar.

Düzende ve yönetimde yurttaşı değil, devleti eksen kılmışız.

Sayamayacağımız eksiklerle dolu hukuk ve yargı sıkıntılarını, rejim sorunu haline getirmiş bulunmaktayız.

Çözüm, süratle ve tümüyle yargı, hukuk reformuna gitmek olmalıdır. Yoksa önümüzdeki yıllarda uğrayacağımız ağır sorunlar bizi rejim bunalımına götürecektir.